

پنجاب دے چھوٹے کساناں دا گھان کرن لئی کیندری سرکار
دی اک ہور سکیم

ہندوستان دا ۶۰ فی صدی توں زیادہ اناج پنجاب وچ پیدا
ہندا ہے۔ اس کرکے پنجاب نوں ہندوستان دا اڈاتا وی کیہا
جاندا ہے۔ پر ہن تک دیاں ساریاں سرکاراں دیاں آرٹھک نیتیاں
پنجاب دے وائورن لئی آتے چھوٹے کساناں لئی مارو ثابت
ہوئیاں ہن آتے ہن انہاں دا گھان کر رہیاں ہن۔ پنجاب
دے ۱۳۸ بلاکاں وچوں ۱۰۸ بلاکاں وچ پانی دا ستر ہن بہت
ہی ہیٹھاں چلا گیا ہے۔ اس نال پانی دی گھاٹ وڈھن دے نال
نال پانی باہر کھچن دی لاگت وی وڈھدی جاندی ہے۔ پنجاب
دے چھوٹے کساناں نوں پہلاں ہی کھیتی باڑی وچ نقصان اٹھاؤنا
پیندا ہے۔ اوناں دیاں فصلاں دی قیمت گھٹ دتی جاندی ہے آتے
کھیتی باڑی دا دھندا ہن اوناں لئی کوئی لاپے وند نہیں رہیا۔
سرکار نے ہن ڈائیسرفیکیشن (بھانت بھانت دیاں فصلاں لاؤنا)
دی اک نویں سکیم دا رولا پاؤنا شروع کیتا ہے۔ سرکار دی
سکیم ہے کہ پنجاب وچ پیدا کیتاں جانڈیاں دیاں فصلاں دیاں
قسمان دا گھیرا ویشال کیتا جاوے آتے کٹک تے جھونے
دے نال نال کئی ہور فصلاں دی وی کاشت کیتی جاوے۔ ظاہر ہے
کہ اس سکیم تہت نویاں فصلاں اگاون لئی کساناں لئی کھیتی
دے خرچے ہور وڈھ جائگے کیونکہ نویں بیج آد مہینگے ملنگے۔
اوناں دی لاگت ویہہ فی صدی آتے پانی دی خپت پندراں فی
صدی ہور وڈھ جان دا ڈر ہے آتے کساناں دا ہور وی کچومر
نکلیگا۔ اک کھوج مطابق، پنجاب دے چھوٹے کساناں نوں
پہلاں ہی ہر سال ۱۵۰۰ کروڑ روپے دا گھاٹا پیندا ہے کیونکہ
بیج، ڈیزل، کھاد آتے ہور وستاں مہینگے بھاء تے خریدنے

پیندے ہن پر فصلاں دی واجب قیمت نہیں ملدی۔ کساناں دے زخماں تے لون چھڑکدے ہوئے کیندری سرکار نے اعلان کیتا ہے کہ سرکار اس سال پنج لکھ ٹن کٹک و دیشاں توں خریدیگی۔ سرکار دے اس اعلان نال کٹک دی نویں فصل تیار ہون سمیں کٹک دی قیمت گھٹ جاویگی تے کساناں نوں اپنی فصل ہور وی سستے بہاء و یچنی پویگی۔ جس حساب نال ہن کھیتی باڑی دی لاگت و دھدی جا رہی ہے فصلاں دی قیمت اوس حساب نال نہیں ودھ رہی۔ ہر سال کروڑاں روپے دا پیندا گھاٹا کساناں نوں قر ضے دے بہار ہیٹھ درڑ رہیا ہے۔ کئی تہاویں پنڈاں دے پنڈ دے قر ضے نال دے ہوئے ہن۔ بھنڈے زلھے دا تاں اک پورے دا پورا وکاؤ ہے۔ پنڈ وڑدیاں ہی اک اشتہار دسدا ہے کہ ایہ پنڈ وکاؤ ہے۔

پنجاب دے چھوٹے کساناں دا ایہ بہیڑا حال کوئی اتفاقہ گل نہیں، ہندوستان دیاں حاکم جماعتاں اتے اوناں دے راج تنتر دی چھوٹے کسان و رودھی آرٹھک اتے کھیتی باڑی نیقی دا اک لازمی نتیجہ ہے۔ ایہ سامراج ولوں ٹھوسی ہوئی ڈویلپمینٹ دا ہی نتیجہ ہے۔ انہاں نیتیاں اتے اس ڈویلپمینٹ دا مقصد ہر چیز نوں منڈی لئی پیدا کرنا ہے لوکاں دیاں لوڑاں پوریاں کرن لئی نہیں۔ منڈی وچ وستاں دیاں قیمتاں وڈے سرمائے دار اتے اوناں دا راج تنتر ہی کنٹرول کردے ہن۔ مثال دے طور تے ڈیزل، کھاد، بیج، ٹریکٹر، انجن اتے ہور وستاں دے بہاء وڈیاں کمپنیاں آپ متھدیاں ہن اتے کساناں دیاں فصلاں دیاں قیمتاں نوں وی راج تنتر دے کنٹرول راہیں ایہ سرمائے دار آپ ہی تے کردے ہن۔ آج دے دور وچ کھیتی صرف وڈے جگیدار اتے وڈے زمیندار لئی ہی لاپے وند رہ گئی ہے، چھوٹے

کساناں دی کیتی کرائی تان منڈی دیاں طاقتاں دی بہینٹ ہی چڑھ
جانڈی ہے۔

خیتی دے کتے وچوں چھوٹے کساناں دا نکلن لئی مجبور ہونا
صرف ہندوستان دی ہی گل نہیں قومانتی پدھر تے وی ایہو
ہی حال ہے۔ مثال دے طور تے امریکہ وچ ۱۹۴۰ وچ ابادی
دے ۹۰ فی صدی دے قریب لوک کھیتی باڑی نال اپنا گزارہ کردے
سی پر ہن صرف دو فی صدی ہی کھیتی باڑی کردے ہن۔ امریکہ
دی کھیتی باڑی دا سارا کنٹرول ہن دو-تن وڈیاں کمپنیاں دے
ہی ہتھ وچ ہے۔

منموہن سنگھ دی سرکار امریکن سامراج اتے ہورناں نال رل
کے ہن وشو وپار سنگھن اتے ہور سامراجی اداریاں راہیں چھوٹے
کساناں دی تباہی نوں ہور تیز کر رہی ہے۔ اس نال وڈے
جگیدار اتے کھیتی باڑی دا کاروبار کرن والیاں وڈیاں کمپنیاں
دے منافعے تان ضرور وڈھ رہے ہن پر عام اتے چھوٹے
کسان دی بربادی ہو رہی ہے۔ پنڈا دے پنڈ قرضے دی جکڑ
وچ پھسے ہوئے ہن۔ ہزاراں ہی کساناں خدکشیاں کر چکے
ہن۔ چھوٹے کسان زمیناں ویچکے شہراں ول اتے ودیشاں
ول جا رہے ہن اتے روٹی دی بہال وچ کھجّل ہو رہے
ہن۔ پنجاب دے پنڈاں وچوں نوجواناں دے قافلیاں دا شہراں
ول جاں ودیشاں ول سفر نرنتر جاری ہے۔ ہندوستان دے شہراں
وچ اوناں لئی کوئی روزگار نہیں ہے اتے ودیشاں دے شہراں
وچ جان لئی اوناں نوں لگھاں روپئے تان خرچے پیندے ہی
ہن، جو عام طور تے قرضہ چک کے ہی خرچے ہندے ہن،
پر اوتھے جا کے وی اوناں نوں سالان بدھی گھٹ تون گھٹ

تنخواہ تے کم کرن لئی مجبور ہونا پیندا ہے کیونکہ اوناں
کول پکے کاغذ نہیں ہندے اتے روزگار دا سنکٹ ہن باہر لے
مُلکان وچ وی بہت ڈونگھا ہے۔

کیہ اس بربادی دا کوئی علاج ہے؟
ویکھیا جاوے تاں پنجاب دی دھرتی چ کسے وی چیز دی گھاٹ
نہیں ہے۔ اتھے دی زمین اُچاؤ ہے، لوک محنتی ہن اتے دریاواں
دا پانی ہے۔ لوکاں دی محنت اتے دریاواں دے پائیاں نال
ایہ دھرتی مُدتاں توں سونا پیدا کردی آئی ہے۔ پر اتھے دی
کسانی دی بربادی ہی ہندی چلی جا رہی ہے۔ کیہ کسان اس
تباہی اتے بربادی نوں روک سکدے ہن؟ کیہ اسدا کوئی علاج
ہے؟ ایہ سوال عام لوکاں دی زبان تے ہن۔ سرکاری ادارے
اتے پنجاب دیاں یونیورسٹیاں دے ماہراں دا جواب ہے کہ ایہدا
کوئی علاج نہیں، ایہ کورٹا گھٹ تاں پینا ہی پویگا۔ پنجاب
دی ڈویلپمینٹ لئی ایہ قیمت تارنی ہی پینی ہے۔ سرکاری ماہراں
اتے سیاسی پارٹیاں دے لیڈراں مطابق اس مسئلے دا کوئی حل
نہیں ہے تے منڈی دی دیوی نوں ایہ قربانی دینی ہی پویگی۔
ہن اوناں نے کھیتی دی ڈائورسپھیکیشن کرن دا اک ہور شوشا
چھڈیا ہے۔

پر کسان اس تباہی توں بچاء دی بہال وچ ہن اتے اس
تباہی توں بچنا چاہندے ہن۔ کساناں نوں اس تباہی دے بُنادی
کارناں نوں سمجھ کے اتے ایہدی جڑھ نوں ختم کر کے ہی اس
بپاری دا علاج لہیگا۔ اوناں دی اس بربادی دا بُنیادی کارن
ایہ ہے کہ موجودہ نظام وچ پیداوار دا سارا منتو ہر چیز
منڈی لئی اتے مُنافے لئی پیدا کرنا ہے لوکاں دیاں لوڑاں

لئی نہیں۔ منڈی وچ فصلاں دا بہاء بٹھنا کساناں دے ہتھ وچ نہیں وڈے سرمائے داراں آتے سامراجی کمپنیاں دے ہتھ وچ ہے آتے جاں انہاں دیاں سرکاراں آتے راج تنتر دے ہتھان وچ ہے جو انہاں دا ہی ہتھ-ٹھوکا ہن۔

کساناں دی طاقت صرف اوناں دی تاداد، ایکتا آتے سیدھ ہے۔ اس توں علاوہ اوناں کول کوئی طاقت نہیں۔ اوہ منڈی دے کسے فیصلے وچ کوئی دخل نہیں دے سکدے ہن آتے نہ سرکار دے کسے فیصلے وچ دخل دے سکدے ہن۔ انہاں آتے اوناں دا کوئی کنٹرول نہیں۔ اپنی تاداد، ایکتا آتے سوچ دی شکتی نال اوہ پنجاب آتے ہندوستان دے پور لٹیندے لوکاں نال اِکْمُٹھ ہوکے آتے اپنے درشن جاں فلسفے توں سیدھ لے کے اوہ اس تباہی توں بچ سکدے ہن۔ اس بربادی توں بچیا جا سکدا ہے آتے اس بیماری دا ایہو ہی علاج ہے۔ پر ضروری ایہ ہے کہ اوہ اپنی طاقت تے نربہر ہوکے آپ اٹھن آتے پیداوار دے انہاں رشتیاں نوں بدل لئی ہنبھلا مارن تاں کہ پیداوار دا نشانہ اوناں دیاں آتے پور لوکاں دیاں لوڑاں پُریاں کرنا ہووے نہ کہ منڈی وچ اجاریداراں دے مُنافے ودھاؤنا۔ ایہ سارے فیصلے اوہ کس تران اپنے ہتھ لے سکدے ہن؟ ایہ فیصلے اک سیاسی لہر چلا کے ہی اپنے ہتھان وچ لے جا سکدے ہن۔ کساناں نوں اپنی قسمت دے فیصلے اپنے ہتھ لین دی لوڑ ہے۔ اس لئی اوناں نوں اک مٹھ ہوکے اپنا پروگرام مٹھن آتے گھول چلاؤن دی لوڑ ہے آتے ایویں ہی سیاسی پارٹیاں دے مُنہ ویکھدے رہن دا لاج نہیں۔ اوناں نوں آپ ہی حاکم بن کے ایہ سبھ فیصلے کرن دی لوڑ ہے۔ اوہ ایہ فیصلے آپ کر سکدے ہن آتے اس تباہی نوں روک سکدے ہن۔ اوناں

نوں اِکٹھے ہوکے اپنی پگڑی آپ سنبھالن دی لوڑ ہے ہُن ہور
 کوئی راہ نہیں۔ اوُن والیاں چوٹاں وچ اوناں نوں کسے وی
 سیاسی پارٹی دے اُمیدواراں نوں ووٹ پاؤن دی تہاں اپنے اُمیدوار
 کھڑے کرنے چاہیدے ہن۔ پچھلے ۵۰ سالن دا تجربہ دسدا ہے
 کہ ایہ سیاسی پارٹیاں عام لوکاں اتا کساناں دا پگھ نہیں
 پور دیاں۔ ایہ تاں اوناں نوں ووٹ پاؤن والا اجڑ ہی سمجھدیاں
 ہن۔ انہاں دے اُمیدوار چوٹاں بعد کوئی وی فیصلہ لوکاں دے
 حق دا نہیں کردے۔ اس لئی کساناں نوں اپنے اُمیدوار کھڑے
 کر کے اگے آؤنا چاہیدا ہے تے سیاسی طاقت اپنے ہتھ وچ
 لینی چاہیدی ہے۔

اس ویلے ڈیزل دی قیمت دا ۵۰ فی صدی حصہ ٹیکس ہے۔ ایہ
 کساناں دی شرے عام لٹ ہے۔ سرکار اس ٹیکس دا پیسہ لوٹواں
 دے حوالے ہی کر دندی ہے۔ مثال دے طور تے سرکار نے
 پچھلے سال دے بجٹ دا ۷۲ فی صدی حصہ سودخوراں دے حوالے ہی
 کیتا سی۔ ایہ منگ کرنی چاہیدی ہے کہ ڈیزل اتے مٹی دے
 تیل دا ٹیکس ختم کیتا جاوے۔ کساناں نوں ایہ وی منگ کرنی
 چاہیدی ہے کہ چھوٹے کساناں دے سارے قرضے ختم کیتے
 جان۔ سودخوراں اتے بینکاں نوں ویاج دے دے کے اوہ ایہ
 قرضے کئی کئی وار واپس کر چکے ہن۔

آپنی فصلاں دی قیمت اوناں نوں منڈی جاں سرکار دے ہتھ وچ
 نہیں چھڈنی چاہیدی تے اپنے ہتھ وچ لینی چاہیدی ہے۔ آپنی
 فصل دی مناسب قیمت لین لئی اوناں نوں اِکٹھے ہو کے گھول
 کرنا چاہیدا ہے تے جِنّاں چر لاپے وند بہا نہیں ملدے اوناں
 نوں آپنیاں فصلاں سرکاری گداماں وچ روک کے رکھنیاں چاہیدیاں
 ہن۔ اک دوسرے دی مالی مدد کرنی چاہیدی ہے کیونکہ چھوٹے

کساناں کول فصل رکھن لئی گدام وی نہیں ہندے تے فصل
 ویچے بغیر اوناں دا سردا وی نہیں اس کر کے اوناں نوں آپنی
 فصل ویچنی ہی پیندی ہے۔ کساناں نوں اکٹھے ہو کے سرکاری گداماں
 تے قبضہ کرنا آتے انہاں دا استیال کرنا چاہیدا ہے۔ ایہ
 سرکاری گدام وی لوکاں دے پیسے نال ہی بنائے گئے ہن تے
 کساناں نوں اپنے فائدے لئی انہاں نوں ورتنا چاہیدا ہے۔ اپنے
 ایکے نال کسان ایہ کم کر سکدے ہن۔ آپنی تباہی روکن دا
 اکو راہ اوناں دی ایکتا آتے اک مٹھ ہو کے گھول ہی
 ہے۔ اوناں نوں کسے وی سیاسی پارٹی دے جھانسی وچ نہیں پھسنا
 چاہیدا ہے جو ایہ کہندی ہے کہ جے اوناں نے اوس پارٹی دے
 امیدوار نوں ووٹ پایا تاں اوناں دا کجھ بن جاویگا۔ ایہ
 صرف فریب آتے دھوکھا ہی ہے۔ اوناں نوں کانگرس، اکالی،
 سچے کہے کامریڈاں آتے ہورناں دا گھیڑا چھڈ کے خود
 آپ طاقت وچ آؤن تے فیصلے کرن دی لوڑ ہے۔ ایہ ہی اوناں
 دی مکتی دا راہ ہے۔

اس کم وچ اوناں نوں پنجاب دے مزدوراں، نوجواناں، کرمچاریاں،
 انقلابیو آتے روشن خیال لوکاں دی بھرپور ہمدردی آتے حمائت
 ملیگی آتے اوہ آپنی آتے پنجاب دی بربادی نوں روک سکدے
 ہن۔ پنجاب دے کہے سچے کامریڈاں نوں وی منموہن سنگھ دی
 سرکار نوں جپھیاں پاؤنا چھڈ کے کساناں دے سنگھرش وچ موڈھے
 نال موڈھا لا کے کھڑا ہونا چاہیدا ہے۔ ایہ اوہ وقت ہے جس
 بارے کسے شاعر نے کجھ ایج کیہا ہے:-

واگن چھڈدے ہنجهواں والیاں نی
 پیر دھرن دے مینوں رکاب آتے
 ساڈے دیش تے پئی اے بھیڑ بھاری

نُٹ پئے نے ویری پنجاب اُتے

اس ویلے پیداوار دے رشتے پُرانے رشتے پنجاب دے ویری
ہن، راج تنتر اُتے سیاسی پرئالی پنجاب تے پنجابیاں دی ویری
ہے۔ پنجاب دے کساناں اُتے لوکاں نوں ہن اس گھول لئی لگ
بٹھن دی لوڑ ہے۔ اوناں دا اپنا بہلا وی اُتے سربت دا
بہلا وی اسے وچ ہی ہے۔